

Novi pad aktivnosti*

Pad bruto domaćeg proizvoda u prvom tromjesečju

Bruto domaći proizvod je u prvom tromjesečju 2010. godine bio manji za 2,5 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Smanjenje je gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju ove godine najvećim dijelom bilo potaknuto snažnim padom investicija i osobne potrošnje. Pozitivan je doprinos došao samo od neto izvoza. Nastavak smanjivanja ukupne gospodarske aktivnosti potvrđuju i desezonirani podaci. Bruto domaći proizvod je u trećem tromjesečju 2009. smanjen za 0,7 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, u četvrtom za 0,4 posto, da bi se u prvom tromjesečju ove godine smanjio za 0,9 posto.

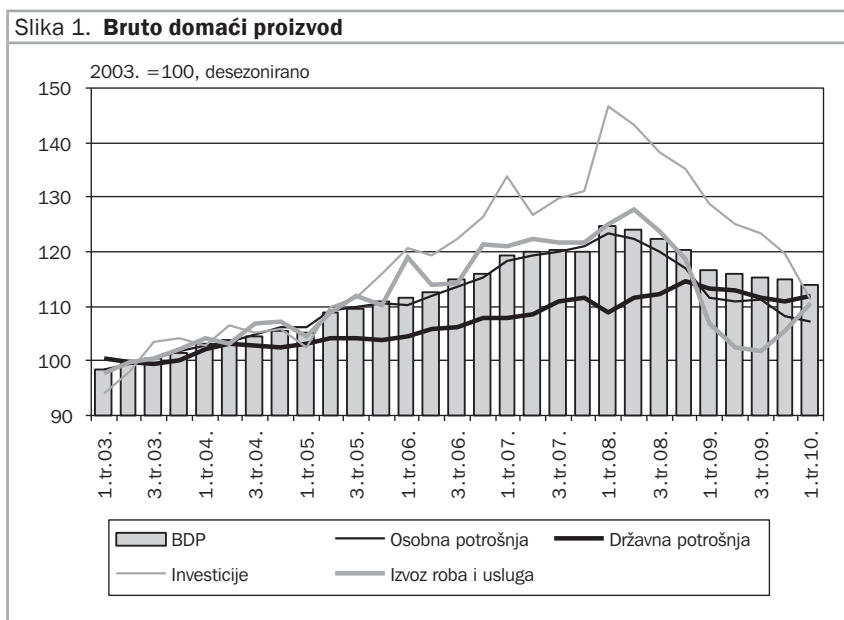
Osobna je potrošnja u prvom tromjesečju 2010. godine bila manja za 4,1 posto u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. Prema desezoniranim podacima, trend smanjivanja osobne potrošnje započet potkraj 2009. godine nastavio se i u prvom tromjesečju 2010. U četvrtom je tromjesečju 2009. osobna potrošnja smanjena za 2,7 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, dok je u prvom tromjesečju 2010. smanjenje iznosilo 0,9 posto. Ovakva su kretanja osobne potrošnje ponajprije uvjetovana smanjenjem raspoloživog dohotka stanovništva, rastom nezaposlenosti i potrošačkog pesimizma stanovništva.

Državna potrošnja je u prvom tromjesečju 2010. smanjena za 1,1 posto na međugodišnjoj razini. Međutim, desezonirani podaci ukazuju na postupni oporavak. Nakon usporavanja negativnog trenda u trećem i četvrtom

* Prilog su pripremili Tanja Broz, Goran Buturac, Ivana Rašić Bakarić, Sunčana Slijepčević (Ekonomski institut, Zagreb), Dinko Pavuna i Dragica Šmilaj (Ministarstvo financija Republike Hrvatske).

tromjesečju 2009. godine, u prvom je tromjesečju 2010. došlo do njenog povećanja. Izdaci za potrošnju države su u trećem tromjesečju 2009. godine bili manji za 1,0 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, u četvrtom za 0,8 posto, da bi u prvom tromjesečju bili veći za 0,9 posto.

Investicijska je aktivnost s međugodišnjim padom od 13,9 posto u prvom tromjesečju 2010. godine dala najveći negativan doprinos ukupnim gospodarskim kretanjima. Zanimljivo je primijetiti da je ovo jedina sastavnica bruto domaćeg proizvoda koja je u prvom tromjesečju ove godine ostvarila veći međugodišnji pad nego u istom razdoblju 2009. godine. Nepovoljna investicijska kretanja potvrđuju i desezonirani podaci. Tako je u trećem tromjesečju prošle godine investicijska aktivnost bila manja za 1,3 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, u četvrtom za 3,0 posto, da bi se u prvom tromjesečju ove godine smanjila čak za 7,1 posto. Pad je investicija značajnim dijelom posljedica izraženog smanjivanja obujma građevinskih aktivnosti koje su do pojave gospodarske krize bile glavni pokretač investicijskog rasta.

Izvor za originalne podatke: Državni zavod za statistiku.

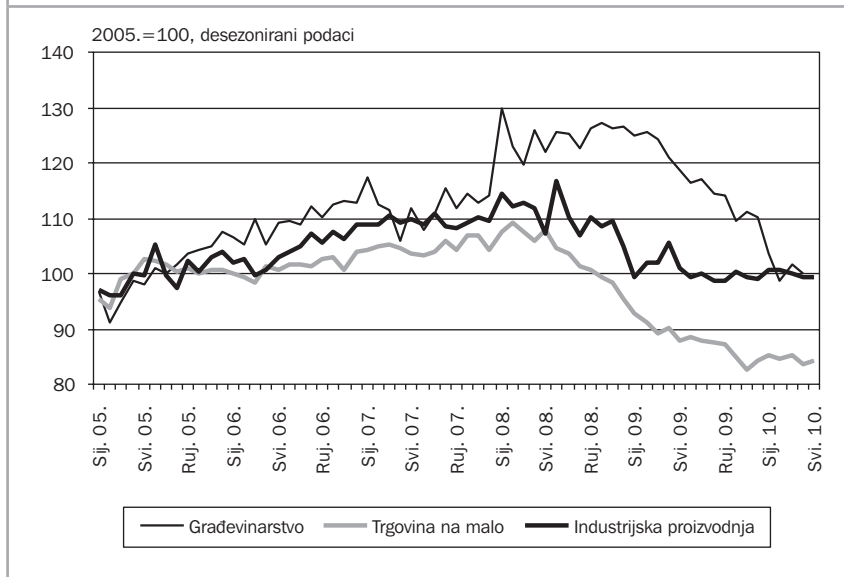
Realni je izvoz roba i usluga u prvom tromjesečju 2010. povećan za 3,6 posto na međugodišnjoj razini, dok je uvoz smanjen za 4,8 posto. Takvo je kretanje za posljedicu imalo smanjenje deficita u međunarodnoj razmjeni. Desezonirani podaci ukazuju na usporavanje smanjivanja vanjskotrgovinske aktivnosti. Tako je u trećem tromjesečju 2009. godine ukupna međunarodna razmjena bila manja za 20,5 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, u četvrtom za 12,0 posto, da bi u prvom tromjesečju 2010. bila manja za 0,2 posto.

Stagnacija industrijske proizvodnje u prvih pet mjeseci

Iako su nepovoljna kretanja u industriji zaustavljena sredinom 2009. godine, posljedice se gospodarske recesije još uvijek osjete u ovome sektoru. Ukupna je industrijska proizvodnja u prvih pet mjeseci ove godine bila za 1,9 posto manja u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. Unatoč padu na međugodišnjoj razini, desezonirani podaci pokazuju da se razina industrijske proizvodnje u razdoblju siječanj-svibanj 2010. nije značajnije mijenjala. Ukupna su kretanja najvećim dijelom uvjetovana trendovima u prerađivačkoj industriji. U prvih je pet mjeseci došlo do smanjenja proizvodnje prerađivačkog sektora za 2,1 posto na međugodišnjoj razini. Istovremeno se razina aktivnosti rudarstva i vađenja smanjila za 11,7 posto, a suprotno ukupnim kretanjima, opskrba električnom energijom, plinom i vodom povećala za 2,9 posto. Zbog negativnih trendova u domaćem gospodarstvu i veoma slabe domaće potražnje, oporavak inozemne potražnje nije bio dovoljan da bi se povećala industrijska proizvodnja. Analiza kretanja glavnih grupa industrijskih proizvoda pokazuje da je u odnosu na ožujak i travanj 2010. povećanje proizvodnje u svibnju zabilježeno kod intermedijarnih proizvoda, energije i trajnih proizvoda za široku potrošnju. Istovremeno se smanjila proizvodnja netrajnih proizvoda za široku potrošnju i kapitalnih proizvoda. Budući da se u kratkom roku još uvijek ne vidi očekivani oporavak domaće potražnje, inozemna potražnja preostaje jedini izvor potencijalnog rasta industrijske proizvodnje u narednom razdoblju.

Slika 2. Realni sektor

Izvor za originalne podatke: Državni zavod za statistiku.

Očekivanja u trgovini na malo pod utjecajem turističke sezone

Nakon što su se potkraj 2009. zaustavila negativna kretanja u trgovini na malo, uslijedila je stagnacija aktivnosti. Usprkos tome, podaci na međugodišnjoj razini ukazuju na pad realnog prometa. Tako je u prvih pet mjeseci ove godine realni promet u maloprodaji bio manji za 6,1 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukupna se kretanja ove djelatnosti značajnim dijelom mogu objasniti veoma slabom domaćom potražnjom koja je, prije svega, uvjetovana padom raspoloživog dohotka i pesimističnim očekivanjima stanovništva. Trajna potrošna dobra i dalje bilježe relativno najveći pad realnog prometa, pri čemu prednjači značajno smanjenje prodaje motornih vozila. U prvih je pet mjeseci jedino prodaja motornih goriva i maziva zabilježila nominalni rast na međugodišnjoj razini što se može pripisati rastu cijena nafte i naftnih derivata. Razina aktivnosti u trgovini na malo u nadolazećim ljetnim mjesecima uvelike će

i Italije (7,4 posto). Rezultati će ovogodišnje turističke sezone imati izniman utjecaj na ukupno gospodarstvo, primarno zbog njihova utjecaja na kretanje BDP-a, deficit tekućeg računa bilance plaćanja i ostvarivanje proračunskih prihoda.

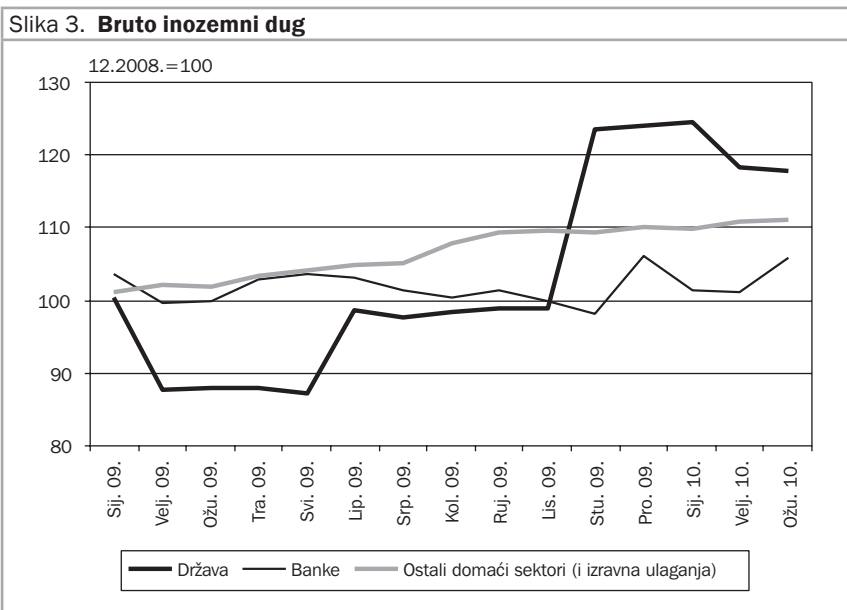
Brodogradnja – glavni pokretač izvoza

U prvih su pet mjeseci ove godine primjetni znakovi postupnog oporavka hrvatske izvozne konkurentnosti. Kunska je vrijednost robnog izvoza u istom razdoblju povećana za 8,6 posto na međugodišnjoj razini. Usprkos navedenim pozitivnim pomacima, izvoz je još uvijek znatno manji nego 2008. Tako je u prvih pet mjeseci 2010. godine robni izvoz bio za 8,1 posto manji nego u istom razdoblju 2008. godine. Ukupna su kretanja robnoga izvoza najvećim dijelom uvjetovana izvozom prerađivačke industrije. Pritom se unutar same prerađivačke industrije povećao izvoz ostalih prijevoznih sredstava, tj. brodova, za 62,6 posto. Ako se iz analize isključi izvoz brodova, ukupna kunska vrijednost izvezene robe porasla je u prvih pet mjeseci 2010. za samo 0,6 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Kunska se vrijednost uvezene robe u prvih pet mjeseci ove godine smanjila za 8,5 posto na međugodišnjoj razini. Takva su kretanja prvenstveno uzrokovana manjim uvozom strojeva i uređaja te motornih vozila. Istovremeno je zabilježen veći uvoz nafte i prirodnog plina, koksa i rafiniranih naftnih proizvoda te kemikalija i kemijskih proizvoda. Treba napomenuti da je porast uvoza energenata prvenstveno rezultat rasta njihovih cijena na svjetskim tržištima. Robni se deficit u prvih pet ovogodišnjih mjeseci smanjio za 25,8 posto u odnosu na isto razdoblje 2009. godine, odnosno za 50,4 posto u odnosu na isto razdoblje 2008. godine. Unatoč zabilježenom poboljšanju u robnoj razmjeni Hrvatske s inozemstvom, ona je još uvijek znatno manja nego prije početka gospodarske krize.

Novo zaduživanje države zbog financiranja proračunskih obveza

Nakon što je potkraj 2009. godine došlo do znatnog povećanja inozemnog zaduženja, posljednji podaci Hrvatske narodne banke o kretanju duga u prvom tromjesečju 2010. godine pokazuju da je ukupni inozemni dug ostao nepromijenjen u odnosu na kraj 2009. godine. U prvom se tromjesečju 2010. godine ukupni inozemni dug povećao za 10,6 posto na međugodišnjoj razini. U tom se razdoblju najviše zaduživala država. Inozemni je dug države na kraju ožujka bio veći za 33,9 posto nego u istom mjesecu 2009. godine. Značajan je dio novih zaduženja iskorišten za otplatu dospjelih obveza prema inozemstvu. Nakon što se zadužila kod Svjetske banke za 200,0 milijuna eura u prvom tromjesečju, u srpnju je Vlada donijela odluku o novim zaduženjima, i to izdavanjem obveznica. Tako je izdala desetogodišnje euroobveznice na američkom tržištu u iznosu od 1,25 milijardi dolara. Istovremeno se zadužila i na domaćem tržištu izdavanjem dviju obveznica, jednih u iznosu od 1,5 milijardi kuna te drugih u kunskoj protuvrijednosti 650,0 milijuna eura.

Izvor za originalne podatke: Hrvatska narodna banka.

Vlada ističe da se sredstva dobivena ovim zaduženjima planiraju koristiti za financiranje tekućih obveza proračuna i refinanciranje obveza koje dospijevaju u narednom razdoblju. U drugoj polovici godine državi na naplatu dolazi 171,6 milijuna eura duga (bez kamata). Stoga se glavnina ovog zaduženja planira koristiti za podmirivanje proračunskog manjka tijekom ove godine koji nastaje zbog podbačaja proračunskih prihoda uz povećanje rashoda. Inozemni je dug ostalih domaćih sektora u ožujku 2010. (uključujući izravna ulaganja) bio veći za 9,1 posto u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok je dug banaka bio veći za 6,0 posto.

Nastavak povećanja nezaposlenosti...

Negativna su kretanja na tržištu rada obilježila i početak 2010. godine. Podaci na međugodišnjoj razini ukazuju na smanjenje zaposlenosti i povećanje nezaposlenosti. Tako je prosječan broj zaposlenih u razdoblju od siječnja do svibnja 2010. godine smanjen za 6,0 posto u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. Najveće je smanjenje zaposlenosti zabilježeno u sektoru obrta i osiguranih poljoprivrednika od 9,2 posto, dok je u sektoru pravnih osoba smanjenje iznosilo 5,3 posto. Istovremeno je broj nezaposlenih osoba registriranih pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje porastao za 18,9 posto. Registrirana je stopa nezaposlenosti u svibnju ove godine iznosila 17,2 posto što je za 2,7 postotnih bodova više nego godinu dana ranije.

... i smanjenja plaća

Prosječna je mjesečna neto plaća isplaćena u razdoblju od siječnja do travnja ove godine iznosila 5.255 kuna (993 USD ili 722 EUR), što u odnosu na isto razdoblje 2009. godine predstavlja nominalni pad od 0,8 posto, a realni od 1,6 posto. Prosječna je nominalna neto plaća isplaćena u travnju ove godine iznosila 5.246 kuna (971 USD ili 723 EUR). U odnosu na isti mjesec 2009. godine, ona se nominalno smanjila za 0,9 posto, a realno za 1,5 posto. Istovremeno, analiza kretanja plaća po djelatnostima pokazuje da su najveća smanjenja zabilježena u administrativnim djelatnostima,

proizvodnji elektroničkih proizvoda, u djelatnostima filmske i glazbene industrije te u financijskim djelatnostima. Nasuprot tome, najveće je povećanje razine neto plaća zabilježeno u djelatnosti rudarstva, djelatnosti popravka i instaliranja strojeva i opreme te u djelatnosti promidžbe i istraživanja tržišta.

Okvir 1. **Međunarodno okruženje**

Oporavak gospodarstva Europske unije (EU-27) započet u drugom polugodištu 2009. godine nastavio se i u prvom tromjesečju 2010. Desezonirani je bruto domaći proizvod EU-27 bio veći za 0,5 posto u prvom tromjesečju 2010. godine nego u istom tromjesečju prethodne godine. U odnosu na prethodno tromjesečje se povećao za 0,2 posto. Izvoz i državna potrošnja i dalje pozitivno doprinose oporavku Unije, dok se investicije i osobna potrošnja i dalje smanjuju. Smanjenje investicija je djelomično uzrokovano smanjenjem građevinskih aktivnosti. Na smanjenje je osobne potrošnje djelovalo više čimbenika, a najviše visoka nezaposlenost i potrošački pesimizam. U posljednjih se godinu dana bilježi postupno povećanje štednje kućanstava, što upućuje na zaključak da je stanovništvo i dalje vrlo oprezno i ima slabo povjerenje u brzinu gospodarskog oporavka EU-27. Stručnjaci Europske središnje banke upravo u osobnoj potrošnji vide veliku prepreku brzom gospodarskom rastu EU-27. Stručnjaci Međunarodnog monetarnog fonda procjenjuju da će se bruto domaći proizvod EU-27 u 2010. godini povećati za 1,0 posto na godišnjoj razini te za 1,6 posto u 2011. godini.

Tijekom 2009. godine članice su se EU-27 suočile s ozbiljnim poteškoćama zbog povećanja deficita opće države i javnog duga. Manjak opće države EU-27 porastao je s 2,3 posto BDP-a u 2008. godini na visokih 6,8 posto u 2009. godini. Istovremeno je i javni dug povećan sa 61,6 posto BDP-a u 2008. godini na 73,6 posto u 2009. godini. Stoga institucije EU-a namjeravaju u ovoj i sljedećoj godini veliku pažnju posvetiti fiskalnoj politici. Neke su države već najavile gospodarske reforme s ciljem smanjenja javne potrošnje ili povećanja prihoda. Glavne odrednice tih reformi čine smanjenje plaća u javnom sektoru, zamrzavanje rasta mirovina, ukidanje poreznih poticaja, smanjenje pomoći lokalnim jedinicama ili pak povećanje poreznih stopa.

U 2010. godini se ne očekuju značajnije promjene u vođenju monetarne politike. Godišnja je inflacija u EU-27 u lipnju iznosila 1,9 posto. U narednom će razdoblju osnovna značajka monetarne politike biti zadržavanje stabilne razine cijena.

Izvor: Eurostat, Međunarodni monetarni fond (World Economic Outlook Update, lipanj 2010.), Europska središnja banka (Monthly Bulletin, lipanj 2010.).

Blagi oporavak kreditne aktivnosti

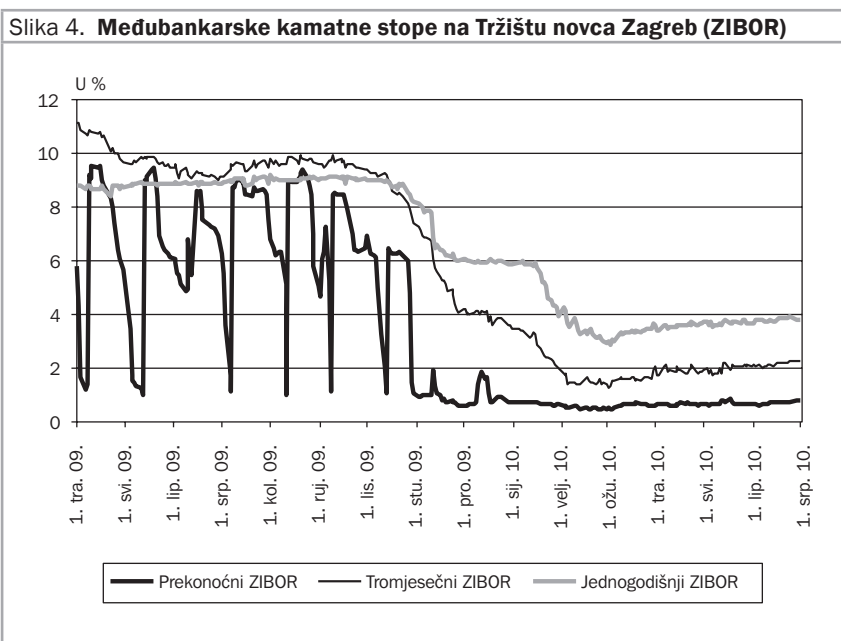
Novčana je masa na međugodišnjoj razini ponovno počela rasti u veljači 2010. kao posljedica smanjenja stope obvezne pričuve. Taj se trend nastavio i u sljedećim mjesecima te se međugodišnja stopa rasta novčane mase u travnju povećala na 5,5 posto. Iako je u svibnju došlo do njenog smanjenja na 1,1 posto, i dalje je ostala pozitivna. Do svibanjskog smanjenja međugodišnje stope rasta došlo je zbog usporavanja međugodišnje stope rasta depozitnog novca. Gotov novac izvan banaka, kao druga najvažnija komponenta novčane mase, još od srpnja 2009. bilježi međugodišnji pad, koji je u svibnju 2010. godine iznosio 7,5 posto.

Međugodišnja se stopa rasta ukupnih likvidnih sredstava blago povećava od početka 2010. godine te je u svibnju iznosila 2,0 posto. U strukturi ukupnih likvidnih sredstava najdinamičnija kretanja bilježe štedni i oročeni depoziti u kunama, koji su u svibnju pali na međugodišnjoj razini za 22,6 posto, ali su zato devizni depoziti zabilježili rast od 11,9 posto. Udio novčane mase u ukupnim likvidnim sredstvima se u prvih pet mjeseci 2010. godine prestao smanjivati te se stabilizirao na oko 21,7 posto. Naime, od 2000. pa do kraja 2008., udio novčane mase u ukupnim likvidnim sredstvima se kretao u prosjeku oko 25 posto, dok je taj udio u 2009. godini pao na 21,2 posto. Razlog pada udjela novčane mase je snažan porast udjela deviznih depozita, koji su sa 52,1 posto krajem 2008. godine porasli na 61,9 posto u svibnju 2010. godine.

Plasmani banaka nebankarskom sektoru su se počeli polako oporavljati. U prvih su pet mjeseci 2010. godine porasli za 1,9 posto, dok su u cijeloj 2009. godini smanjeni za 0,6 posto. Razlozi oporavka plasmana su vrlo visoka likvidnost financijskog sustava, koja traje od zadnjeg tromjesečja 2009., kao i blago smanjenje aktivnih kamatnih stopa banaka za oko 0,5 postotnih bodova. Međutim, unatoč tim pozitivnim učincima, čini se da i dalje nema naglašenije potražnje za kreditima koja bi potaknula značajniji oporavak kreditne aktivnosti. Za ovaj blagi oporavak zaslužni su krediti poduzećima, koji su u prvih pet mjeseci 2010. godine porasli za 4,2 posto, dok krediti stanovništvu bilježe pad od 0,1 posto.

Visoka likvidnost i niske kamatne stope na novčanom tržištu

Vrlo visoka likvidnost i niske kamatne stope prisutne su na novčanom tržištu još od zadnjeg tromjesečja 2009. godine. Preciznije, od studenog 2009. godine prekonoćni ZIBOR je najviše porastao do 1,7 posto, dok u drugom tromjesečju 2010. godine nije prelazio 0,9 posto. Uslijed tako niskih kamatnih stopa izgubio se uobičajeni obrazac ponašanja prekonoćnog ZIBOR-a, koji ima tendenciju rasta na početku razdoblja održavanja obvezne pričuve i pada na kraju razdoblja. S druge strane, ZIBOR-i dužih dospijeća pokazuju blagi rast, ukazujući na oprez banaka u uvjetima visokih potreba države za refinanciranjem postojećih obveza. Razlog za ovako visoku likvidnost i niske kamatne stope su i dalje nepovoljna kretanja u gospodarstvu, odnosno slab oporavak osobne potrošnje i potražnje za kreditima.

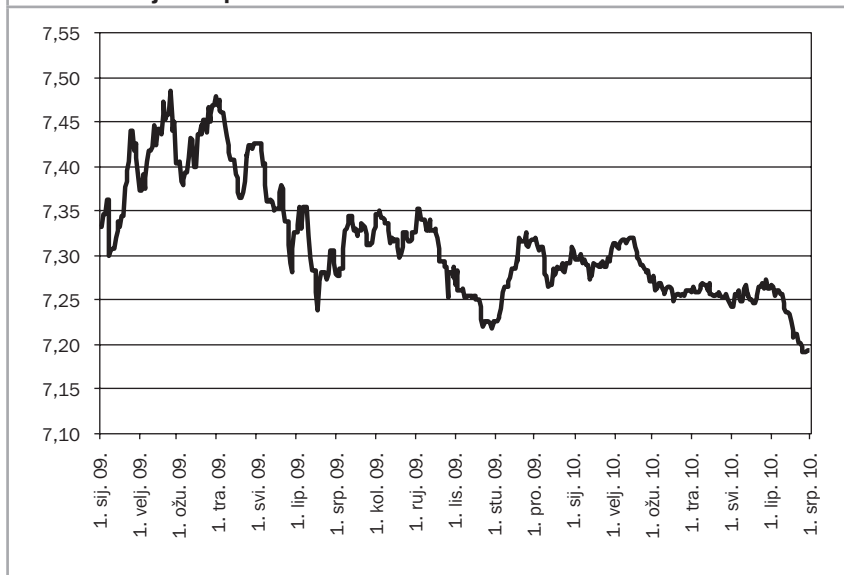
Izvor: Thomson Reuters Croatia (<http://www.reuters.hr>).

Kao posljedica takvih kretanja, na novčanom se tržištu povećao interes za trezorskim zapisima Ministarstva financija, dok preostali dio likvidnih sredstava banke plasiraju u prekonoćne depozite HNB-a, koji su krajem drugog tromjesečja 2010. godine iznosili 3,3 milijardi kuna. Pred kraj drugog tromjesečja likvidnost je novčanog tržišta dodatno povećana uslijed dvije devizne intervencije HNB-a kojima je u sustav pušteno 1,76 milijardi kuna.

Jačanje kune u lipnju

Tečaj kune prema euru je u prva dva mjeseca drugog tromjesečja 2010. godine bio vrlo stabilan te se u prosjeku kretao oko 7,26 kuna za jedan euro. Za razliku od toga, u lipnju je tečaj počeo snažno apprecirati te je u mjesec dana ojačao za gotovo jedan posto, završivši tromjesečje na razini od 7,19 kuna za euro. Zbog snažnog jačanja kune, Hrvatska narodna banka je krajem drugog tromjesečja dva puta intervenirala na deviznom tržištu, čime je otkupila 244,3 milijuna eura, odnosno plasirala 1,76 milijardi kuna.

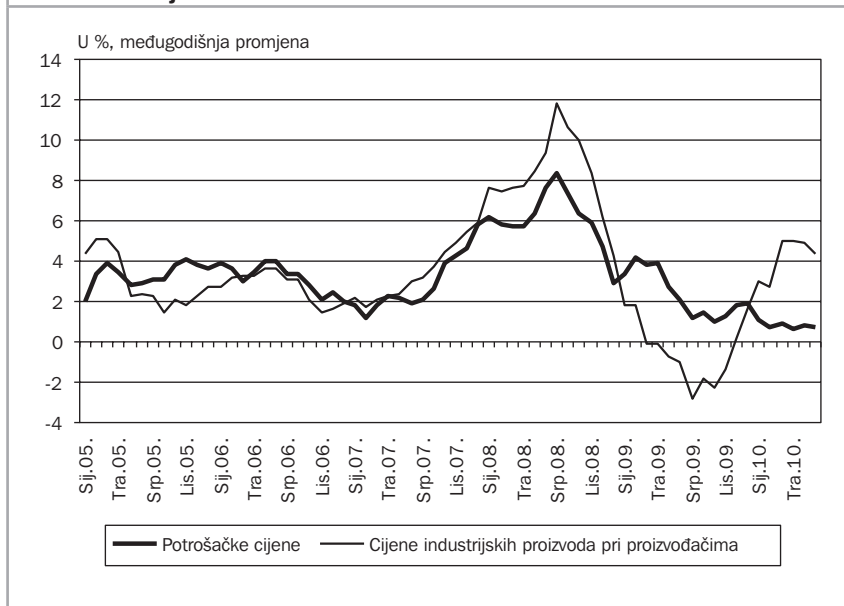
Slika 5. Tečaj kune prema euru

Izvor: Hrvatska narodna banka.

Slika 6. **Inflacija**

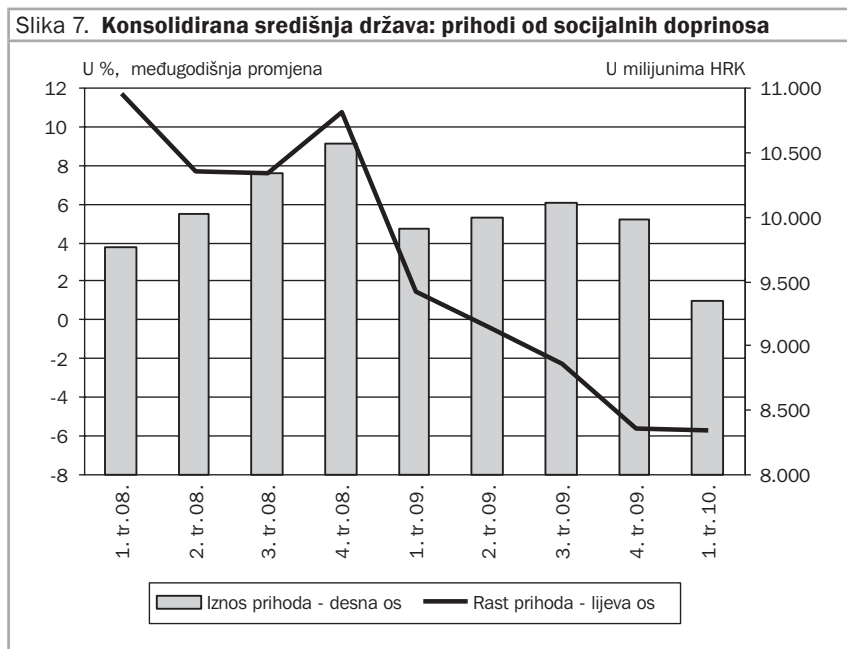

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Najveći doprinos lipanjskom smanjenju potrošačkih cijena na mjesečnoj razini došao je od smanjenja cijena odjeće za 2,9 posto te smanjenja cijena prehrane za 0,5 posto, pri čemu treba izdvojiti cijene povrća koje su smanjene 6,5 posto. Najznačajniji su utjecaj u suprotnom smjeru imale cijene voća s porastom od 6 posto. Kao posljedica uobičajenih sezonskih utjecaja uslijed početka turističke sezone, značajan mjesečni rast zabilježile su i cijene proizvoda i usluga za rekreaciju i kulturu koje su povećane 1,8 posto, a posebice cijene turističkih paket-aranžmana (rast od 25 posto) te cijene ugostiteljskih usluga koje su porasle 1,7 posto, ponajviše uslijed rasta cijena usluga smještaja (14,9 posto). Na međugodišnjoj razini, rastu su cijena u lipnju najviše doprinijele cijene goriva i maziva za osobna vozila s povećanjem od 12,2 posto, cijene plina s povećanjem od 18,9 posto, cijene zagrijavanja stana s rastom od 54,9 posto, cijene povrća s rastom od 7,8 posto te cijene opskrbe vodom koje su porasle 9,0 posto. Najveći su utjecaj na ublažavanje međugodišnjeg rasta cijena u lipnju imale cijene prehrane,

Prihod od trošarina bilježi visok međugodišnji rast (41,9 posto), i to zbog rasta trošarina na naftu i naftne derivate. Ove trošarine bilježe rast od 72,2 posto zbog isplate dugovanja kojeg je INA imala prema državi. Isto tako, visok međugodišnji rast bilježe trošarine na duhan, i to za 25,2 posto. Uzrok ovom rastu je vrlo nizak prihod od trošarina na duhan početkom 2009. budući da su zbog izmjena zakona o oporezivanju trošarinama, koji je stupio na snagu u siječnju 2009., trgovci krajem 2008. godine stvarali zalihe po starim cijenama, pa je početkom 2009. smanjena isporuka cigareta u trgovine. Prihod od poreza na dohodak je smanjen za 6,1 posto, a prihod od poreza na dobit za 24,2 posto, i to zbog smanjenja dobiti poduzeća tijekom 2009. godine. Posebnim porezom na plaće i mirovine od siječnja do travnja 2010. godine prikupljeno je 832,5 milijuna kuna, što je nešto iznad plana.

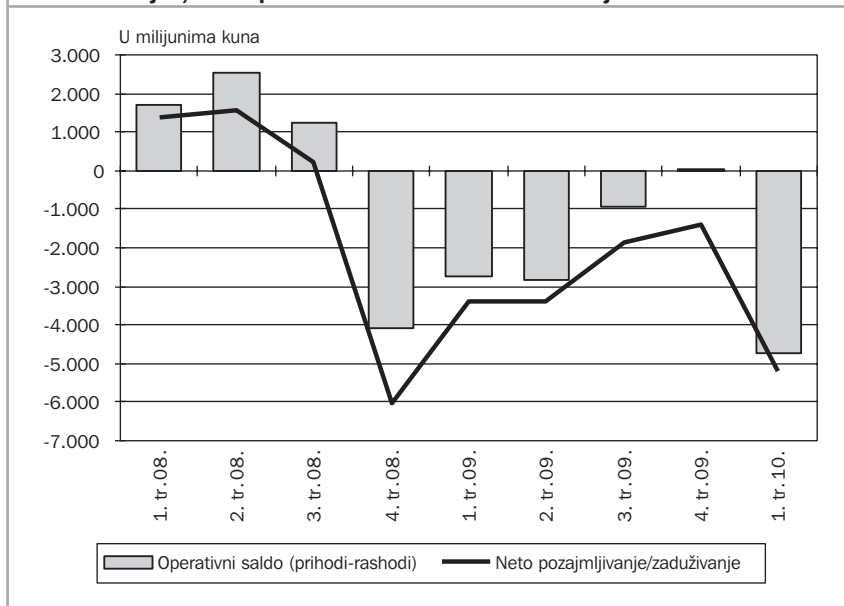
Izvor: Ministarstvo financija RH.

Rashodi su proračuna konsolidirane središnje države od siječnja do travnja 2010. godine ostvareni u iznosu od 40,8 milijardi kuna, što je približno razini iz prethodne godine, odnosno za 0,8 posto više. Najznačajnije rashode konsolidirane središnje države čine rashodi za socijalne naknade, koji u prva četiri mjeseca iznose 18,6 milijardi kuna i bilježe međugodišnji rast od 1,6 posto. U okviru socijalnih naknada najveći su iznosi sredstava namijenjeni za mirovine, a slijede izdvajanja za zdravstvo, dječji doplatak, porodiljne naknade te naknade nezaposlenima. Rashodi za zaposlene u prva četiri mjeseca 2010. godine iznose 10,3 milijarde kuna i bilježe međugodišnji pad od 3,1 posto, što je rezultat smanjene osnovice plaća državnih službenika u odnosu na isto razdoblje 2009. godine. Međugodišnji pad bilježe i rashodi za korištenje dobara i usluga. Ovi rashodi u prva četiri mjeseca 2010. godine iznose 3,1 milijardu kuna, a u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 5,6 posto. Rashodi se za korištenje dobara i usluga najvećim dijelom odnose na usluge telefona, pošte i prijevoza, usluge energije, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, ali oni pokrivaju i sredstva izdvojena za korištenje fondova EU-a. Rashodi za subvencije iznose 2,6 milijardi kuna i na istoj su razini kao u prva četiri mjeseca 2009. godine. Ovi su rashodi najvećim dijelom utrošeni na subvencije Hrvatskim željeznicama, poljoprivredi te za obrt, malo i srednje poduzetništvo. Rashodi za kamate su u prva četiri mjeseca 2010. godine bili na približno istoj razini kao prethodne godine.

Na razini je konsolidirane središnje države neto nabava nefinancijske imovine u prva četiri mjeseca 2010. godine iznosila 627,7 milijuna kuna, pri čemu je nabava nefinancijske imovine iznosila 729,7 milijuna kuna, a prodaja 102,0 milijuna kuna.

Slika 8. Manjak/višak proračuna konsolidirane središnje države

Izvor: Ministarstvo financija RH.

Rast neto zaduženja države za 5,2 milijarde kuna do travnja

Kako bi pokrila manjak prihoda nad rashodima (operativni saldo) i financirala neto nabavku nefinancijske imovine, središnja se država u ovom razdoblju zadužila u neto iznosu od 5,2 milijarde kuna. Zaduzenje je pokriveno smanjenjem neto financijske imovine te povećanjem neto obveza proračuna. Neto financijska imovina konsolidirane središnje države je u razdoblju od siječnja do travnja 2010. godine smanjena za 2,6 milijardi kuna, a transakcije su u potpunosti provedene na domaćoj financijskoj imovini. Istovremeno su neto obveze konsolidirane središnje države povećane za 2,6 milijardi kuna. Pritom su domaće obveze povećane za 5,1 milijardu kuna, dok su inozemne smanjene za 2,5 milijardi kuna. Promjena se stanja obveza uglavnom odnosi na transakcije obveznicama i zajmovima. Tako je otplaćeno 3,7 milijardi kuna po osnovi inozemnih obveznica. U

prva četiri mjeseca ove godine nije bilo novih zaduživanja po ovoj osnovi, dok je po osnovi inozemnih zajmova otplaćeno 415,5 milijuna kuna, no istovremeno se inozemnim zajmovima zadužilo za novih 1,6 milijardi kuna. Na domaćem se tržištu država zadužila za novih 7,6 milijardi kuna po osnovi domaćih obveznica, ali je istovremeno otplatila 3,1 milijardu kuna dospjelih obveznica. U istom se razdoblju po osnovi domaćih zajmova država zadužila za 4,5 milijardi kuna, a otplatila 3,8 milijardi kuna.

Tablica 1. Glavni ekonomski pokazatelji				
	2008.	2009.	2010.	
REALNA GOSPODARSKA AKTIVNOST				
Bruto domaći proizvod, realni (%-tna promjena)	2,4	-5,8	-2,5	siječanj-ožujak
Industrijska proizvodnja, fizički obujam (%-tna promjena)	1,2	-9,2	-1,9	siječanj-svibanj
Trgovina na malo, realni promet (%-tna promjena)	-1,3	-15,3	-6,1	siječanj-svibanj
Građevinarstvo, fizički obujam (%-tna promjena)	11,8	-6,5	-18,2	siječanj-travanj
Turizam, noćenja (%-tna promjena)	2,0	-1,4	-0,1	siječanj-svibanj
ZAPOSLENOST, PLAĆE I CIJENE				
Stopa registrirane nezaposlenosti	13,4	14,9	17,2	svibanj
Neto plaća (%-tna promjena)	7,0	2,6	-0,1	travanj
Potrošačke cijene (%-tna promjena)	6,1	2,4	0,8	svibanj
VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA				
Izvoz roba, EUR (%-tna promjena)	6,4	-21,6	10,6	siječanj-svibanj
Izvoz roba i usluga, EUR (%-tna promjena)	8,7	-18,9	3,8	siječanj-ožujak
Uvoz roba, EUR (%-tna promjena)	10,5	-26,9	-6,8	siječanj-svibanj
Uvoz roba i usluga, EUR (%-tna promjena)	10,6	-24,7	-7,7	siječanj-ožujak
PRORAČUN, KAMATNE STOPE I TEČAJ				
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (opća država, mlrd. kuna)	-2,87	-10,72	-5,14	siječanj-ožujak
Kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite bez valutne klauzule (kraj razdoblja, u % na godišnjoj razini)	10,89	11,22	10,74	svibanj
ZIBOR (prekonoćni krediti, u % na god. razini, kraj razdoblja)	3,45	0,73	0,78	lipanj
Tečaj EUR (kraj razdoblja)	7,32	7,3	7,19	lipanj
Tečaj USD (kraj razdoblja)	5,16	5,07	5,90	lipanj

Napomena: Postotne promjene su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Izvori: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija RH i www.reuters.hr.